

verplichting, welke zou kunnen leiden tot maatregelen van huwelijksverbod — ziedaar het eindresultaat der besprekingen.

In dit boekje zijn ook enkele buitenlandsche rapporten opgenomen, namelijk die van een Belgisch en een Nederlandsch lid der „International Federation of Eugenic Organisations” over de werkzaamheden in hun land.

M. A. VAN HERWERDEN.

GLAUDE ANET, *La Fin d'un Monde*, Paris GRASSET.
Prijs ongeveer f 3.—.

M. BEGOUEN, *Les Bisons d'Argile*, Paris A. FAYARD,
Prijs ongeveer f 3.—.

Frankrijk is het land bij uitnemendheid voor de studie van de praehistorie van den mensch. Dat naast een uitgebreide wetenschappelijke literatuur ook de vorm van den roman gekozen wordt om ons inzicht en voorstelling te geven van leven, cultuur en kunst van de quataire holenbewoners behoeft nauwelijks verwondering te baren.

Een tweetal van de in den laatsten tijd verschenen romans wil ik hier aankondigen.

CLAUDE ANET schetst ons in zijn roman het leven van de bewoners die in de Magdalénienperiode de grotten aan de boorden van de Vézère bewoonden, hetzelfde gebied dus waar de toerist tegenwoordig de merkwaardige Zuid-Fransche grotten bezoeken kan (Font de Gaume; les Combarelles enz.). Met groot succes en levendige phantasie tracht hij het tijdperk, dat volgens hem nu ongeveer 12000 jaar achter ons ligt, voor ons te doen opleven.

Dat ik den 33en druk van dezen roman voor mij heb, getuigt zeker wel van den grooten opgang die hij gemaakt heeft. Tusschen dezen roman en dien van M. BEGOUEN bestaat in zooverre een verschil, dat hier de literator, daar de praehistoricus aan het woord is.

Belangwekkend is de geschiedenis van NO, de hoofdpersoon in het boek, in hooge mate. Hij vindt ten slotte den dood bij zijn poging het paard tot een huisdier te maken, hetzelfde dier dat zijn stam gedurende zoo lange tijden belang heeft ingeboezemd en waarvan de grotten zoo veelvuldig getuigen.

Dat aan onze anthropologische kennis en opvattingen zoo hier en daar een oogenblik wat geweld wordt aangedaan moet ik wel erkennen, maar in dit opzicht mag men zulk een roman niet te critisch beschouwen.

De tweede roman is die van M. BEGOUEN.

De drie zonen van den graaf de BEGOUEN, hoogleeraar in de praehistorie in Toulouse, zijn, evenals hun vader, ijverige onderzoekers in grotten in Zuid-Frankrijk. Zij zijn de ontdekkers van de bekende bisonsculpturen in de grot Tuc d'Audoubert. Het is deze vondst die een van hen, MAX, tot het schrijven van den praehistorischen roman heeft geïnspireerd, welks titel hierboven is vermeld. Het is een van de beste werken in de belletristische literatuur die zich met het quartair bezighouden, die ik gelezen heb.

J. BRUNHES, die een voorbericht er bij schreef begint dit met de

woorden „on serait tenté de dire; ceci n'est pas un conte, c'est presque de l'histoire.”

Inderdaad is de beschrijving van de jacht, van het grotleven, de kunst, de magie, het geloof, de onderlinge verhouding der stammen van een zoo groote levendigheid, dat het ons bijna een beeld van een geschiedkundig gebeuren voor oogen brengt.

Slechts een waar kunstenaar, die gerugsteund wordt door een uitgebreide kennis van het palaeolithicum kan ons, in de daarbij steeds zoo fascineerende Fransche taal, een dergelijk beeld verschaffen. Mochten er onder de collegae zijn die in hun aanstaande zomervacantie een boek willen lezen dat hen naast den indruk van den roman ook een denkbeeld kan geven van die lang vervlogen periode in de geschiedenis der menschheid, dan kan ik ze deze beide romans zeer aanbevelen.

A. J. P. VAN DEN BROEK.

M. JACOT, *Glycogène, adrénaline et insuline*. 212 bldz., Prijs: 35 frs. MASSON & Cie. Paris 1926.

De aankondiging van dit gevaarlijke boekje zouden wij achterwege gelaten hebben, als het ons niet van de zijde der redactie was toegezonden. Het is een aaneenschakeling van proefprotocollen, eenerzijds minutieus in bijzonderheden afdalend, anderzijds belangrijke dingen, zooals PH, steriliteit bij 10 dagen durende proeven met koolhydraten enz. verwaarloozend. De „feiten”, waar de schrijver in het bijzonder nadruk op legt, die echter nog wel eens van anderen kant bevestigd dienen te worden, eer men er de volle waarde aan toekent, zijn: 1. Een opalescente suspensie van glycogeen zou helderder worden door adrenaline, daarentegen met insuline een sterkere troebeling vertoonen. Nu was het gebruikte adrenaline weliswaar waarschijnlijk chemisch vrij zuiver, het insuline was dit zeker niet: zijn waarnemingen zijn nog uit den eersten tijd ervan, toen minstens 99 pCt. der praeparaten *geen* insuline was, maar uit gemakkelijk uitvlokkende verontreinigingen bestond. Verder meent de schrijver te kunnen aantonen, dat glycogeen in het lichaam als oxydase werkt, afgaande op het feit, dat het de adrenaline-oplossing sneller rood doet worden. Ook hier waren weer de noodige contrôleproeven hoog noodig geweest. Op deze stokpaardjes draaft hij dan door, met bescheiden opmerkingen als de volgende: (pag 13) „ . . . il y a une différence entre cette expérimentation restée sans conséquences biologiques (d.w.z. het werk van andere onderzoekers aangaande de colloidchemie van het glycogeen) et nos recherches qui, en fournissant des résultats susceptibles d'être reportés dans le domaine de la physiologie, sont dignes d'être considérés comme des faits nouveaux et utiles dans les sciences de la vie.” Of op bldz. 48: „ . . . la notion des *variations de dissémination des colloïdes* se trouve introduite en *biologie* sur des *bases expérimentales* que nous croyons avoir *solidement établies*.” (!!) De lezer zal uit het voorafgaande voldoende begrepen hebben, van welk gehalte het boekje is. Slechts zeer enkelen, toegerust met voldoende chemische kennis, die te voren reeds goed in het onderwerp ingewerkt zijn, zullen er misschien hier en daar iets van hun gading in vinden. Daarom achten wij een verdere bespreking hier overbodig: om alle